

A nő jogi helyzete a kultúrállamokban.*

Ismerteti: *Szegvári Sándorné.*

Nehéz, de égetően szükséges munka keresztülvitélét határozta el az International Council of Women 1909. évi kongresszusa.

Madame d' Abbadie d'Arrast a „Law” Committee ügyvezetője megbízást nyert arra, hogy nőkre vonatkozó törvénygyűjteményt szerkesszen, az I. C. W.-ben egyesült nemzeti nőszövetségek segítségével.

Minden nemzeti nőszövetség megbízottja tegyen jelentést országainak főleg ama törvényeiről, melyek jog tekintetében különbséget tesznek a nő és férfi között.

A türelmetlenül várt gyűjtemény végre előttünk fekszik, Madame d' Abbadie d'Arrast alapos bevezetésével és Lady Aberdeen az I. C. W. elnökének előszavával ellátva.

Lady Aberdeen energikus és céltudatos szavaiból csak ezeket idézzük: „Az I. C. W. biztos benne, hogy ez a kötet alapos tanulságokat fog nyújtani, illetve segédeszközünk lesz arra, hogy feleletet tudjunk adni a nőmozgalomban felvetett nagy kérdésre: Legyen-e, vagy ne legyen a nőnek közvetlen befolyása a törvényhozásra?”

Hogy a szerkesztő és a munkatársak legjobb akaratára mellett ez a feladat sem volt hiánytalanul megoldható, ezt az anyag olvasóinak talán nem is kell magyarázgatnom. Kimerítő, a célnak teljesen megfelelő munka ebből csak abban az esetben válhatott volna, ha minden ország megbízottja nemcsak asszony, hanem egyszersmind jogász és feminista lett volna. Jogász, aki ha laikusoknak ír, megfelelkezik a jogásztílusról és feminista abban az értelemben, hogy női és emberi voltának teljes tudatában van, megérti korát és saját nemének helyzetét. Éles szemmel tud észrevenni minden sérelmet, minden igazságtalanságot, mely a nőket sújtja. Nem jogász léteire is kitűnő, érdekes és világos jelentést olvasunk Camilla Jellinek (Németbirodalom) tollából. Nem vezeti nemzeti hiúság és nem szépítget. Irgalmatlan kritikával sújt le mindenre, ami az ő nézete szerint rossz és igazságtalan. Felfogását, ha nem is mindenben, de sok vonatkozásában

* C. Braunsche Hofbuchhandlung und Verlag Karlsruhe i. B. Az I. C. W. kiadványa. Ára 2 M. 40 pf.

mi Is osztjuk. Alapos és kimerítő, legalább viszonylagosan kimerítő Mr. Andre Verne tudósítása, ki a törvény és törvénytudomány mellé lelkiismeretesen hozzáfűzi a feministák követelményeit. A kötet ezenkívül számos ügyesen összeállított jelentést tartalmaz. Nagyon fájjaljuk azonban, hogy sok elaboratum hézagossága miatt egész fontos vonatkozásokra nézve nincs alkalmunk áttekintésre és összehasonlításra. Ilyenek: A munkásnővédelemre, az anyasági, vagy gyermekágy esetére való biztosításokról szóló törvények, a nő váltóképességére vonatkozó intézkedések, a gyermekülésre és a magzatelhajtásra vonatkozó büntető törvények, a törvénytelen gyermekre vonatkozó törvények és még néhány más.

De még ilyen tökéletlen formájában is végtelenül értékes ez a kötet.

Átolvasása több tanulságot nyújt asszonyoknak, mintha fél könyvtárukat tanulmányoznák. Arra van hivatva ez a könyv, hogy a kultúrnemzetek asszonyait nagyon végzetes tévedésekből kigyógyítson. Olyan tévedésekből, melyek ma még egész nemünk ügyét hátráltatják, minden lépésünket megnehezítik, ellentéteket támasztanak azok között, kiknek jogáért, igazságáért harcolunk.

Az első nagy tévedés, mintha az eddigi állapotokat azért teremtették volna, a nőnek azért kellene alárendeltségben, gazdasági függésben élni, hogy háborítatlanul teljesíthesse magas *anyai* hivatását. Az I. C. W. törvénygyűjteménye nagy különbségeket mutat a különböző ország asszonyai magánjogi és közjogi helyzetében, de szomorú egyformaságot az *anya* joga tekintetében. Majdnem minden kultúrország megfosztja, megnyirbálja a nőnek legtermészetesebb, leprimitívobb jogát, azt a jogot, hogy kiskorú, tehetetlen gyermekét az apáéval egyenlő joggal óvja meg a rá leselkedő bajoktól, az ő szelleme ép úgy érvényesülhessen a nevelésben és ő is megakadályozhasson meg gondolatlan házasságkötéseket, míg a gyermek még nem teljes korú.

A szülői hatalmat a törvényes gyermek fölött a legtöbb országban – hazánkban is – egyedül az apa gyakorolja. A kivételekről majd más helyen fogunk beszámolni. Nyilvánvaló tehát, hogy a nő alárendelt helyzete nemcsak nem fejleszthette, hanem egyenesen visszafejlesztette a magasabb anyai kvalitásokat, csökkentette különösen a felelősségérzetet és megakadályozta, hogy ezek a hatalmas energiák terjeszkedhessenek az emberi faj nagy szociális fejlődésének arányaiban. Természetesen a faj végtelen kárára.

Második nagy tévedés: Még antifeminista asszonyok és férfiak is koncedálják, hogy a pártában maradt leányok helyesen cselekednek, ha kenyérkereset után néznek, ha polgári jogokért küzdenek. Bezzeg más a férjes asszonyé! Azt védi a társadalom, a törvény, a jogszokás. Egy kis szaktudás másképp mutatja be a helyzetet. Az ügy éppen megfordítva áll. *Nincs ország*, melyben valamilyen tekintetben nem volna előnyösebb a magános nő (hajadon, özvegy, vagy elvált asszony) joghelyzete, mint a férjes asszonyé. A férjes asszony – ez a szabály – a legsajátosabb munkájában, háztartásában és gyermekei nevelését illetően teljesen a férje akaratának és igazgatásának van alávetve. Munkájáért, legyen az bármily értékes és tökéletes, fizetést nem kap, csak

tartásra van joga. Szóval – jobbágyi helyzete van. Ezzel a körülménnyel bennünket nem békíthet meg az a körülmény, hogy az asszonyok egy elenyészően kis hányada boldog jobbágy, mert elengedik a robotját. Selyem ruhák, drágakövek és paloták, legjobb esetben egy gyengéd, férj szeretete elfeledtetni velük azt, a amit elvesztettek: emberi önállóságukat és szabadságukat. Az általános szabálytól eltekintve, úgy a férj hatalma, mint a vagyonyjog és egyéb tekintetekben tetemes különbségek vannak a különböző nemzetek házassági törvényei között. A német asszony vagyona, mihelyt férjhez megy, minden korlátozás nélkül férje rendelkezési joga alá kerül. A férj atyai hatalmát valamennyi gyermeke fölött megtartja még abban az esetben is, ha a házasság felbontását az ő hibájából mondották ki. Ha a feleség férje beleegyezése nélkül elhagyja a közös lakást, akkor a Freizügigkeitsgesetz értelmében a rendőrség karhatalommal visszazárást kérhet a férjéhez. A francia férjes asszony megszűnik magánjogi alany lenni. Jogi egyénisége teljesen beleolvad a férjébe, kinek a törvény szava szerint határtalan engedelmességgel tartozik.

A holland asszony nem írhat alá szerződést, nem perelhet és nem perelhető, nem ajándékozhat el semmit férje beleegyezése nélkül. *Itália* asszonya ugyan elköltözheti tetszése szerint saját önálló keresményét, mihelyt azonban takarékoskodik, jövedelmét kapitalizálja, ez összeg férje rendelkezési joga alá kerül.

Az orosz asszonynak ezt parancsolja a Code civile russe: „Az asszony engedelmességgel tartozik férjének, szeretetet tartozik neki szentelni, határtalan engedelmességet és alárendeltséget. Ez azonban nem menti fel őt az engedelmességtől, melylyel szüleinek ezentúl is tartozik. Hasonlóan mondja a görög törvény: „Az asszony szolgálja és félje urát” (la femme doit obéir et craindre son mari). Ha a görög asszony férje beleegyezése nélkül csak egy éjszakát tölt a közös lakáson kívül, a férj nemcsak hogy követelheti a házasság felbontását, hanem felesége egész hozományát magának megtarthatja.

A férj azonban akár egy fél évet is tölthet felesége beleegyezése nélkül házon kívül. A nő házasság-törését 2 évig terjedhető, a férjét csak 6 hónapig terjedhető foga házzal büntetik, utóbbit egyáltalában csak kivételesen súlyos esetekben.

Az angol házasságjogot, mely azelőtt különlegesen igazságtalan és kedvezőtlen volt a nőre nézve, 1883-ban reformálták, mindazonáltal maradt még az utódok számára elég megreformálandó anyag.

Folytatjuk.